

OVERFØLSOM. Kirsten Petterson oplever, at hun ikke kan være i nærheden af elektriske apparater uden at få det skidt. Foto: Rune Feldt-Rasmussen.

NÅR EL GØR ONDT

El-overfølsomhed lyder måske som en joke – men for Kirsten Petterson, der hver dag lever med det, er det virkelighed.

Af Vibeke Uldall Harder

viborg@bergske.dk

VIBORG: Kirsten Petterson er på vej til tandlæge. Hun er spændt, for det er ikke et helt almindeligt tandlægetjek, hun skal til. Tandlægen er specialist i at udskifte gamle sølvplomber med nye af plastic. Kirsten føler tit, at hendes sølvplomber fungerer som små antenner. Hun lider nemlig af el-overfølsomhed.

50-årige Kirsten har det seneste års tid haft det fysisk dårligt. Hun har haft snurren i hovedet, kvalme og følt sig svimmel, især når hun opholdt sig indendørs. Hendes læge kunne ikke stille en diagnose, og hun blev sendt til en psykiater og tilbudt lykkepiller.

For snart to måneder siden gik der et lys op for Kirsten, da hun første gang hørte om el-overfølsomhed. Efter at have studeret symptomerne, var hun ikke i tvivl – hun er overfølsom overfor el.

Tandlægebesøget i dag er det

første skridt, Kirsten tager på vejen mod et liv med færre smerter. Og det er et langt skridt, for det er en lang tur at skulle med toget fra Viborg til Horsens, når man er el-overfølsom. For der er el overalt. I togets skarpe belysning, i sidemandens mobiltelefon og i den bærbare computer bagved. Alt sammen noget, der dræner Kirsten for energi. Derfor er det også en lettelse, da toget endelig standser i Horsens, og Kirsten kan komme ud i den friske luft.

Gåturen til tandlægeklinikken tager 10 minutter, og Kirsten nyder den kølige brise. Hun har det altid bedst, når hun er udendørs – især i skoven. Derfor er hendes job som skolelærer på en mørk og indelukket skole med meget elektrisk lys også svært for hende at håndtere. Hun er blevet deltidssygemeldt.

På vej ind ad døren til klinikken kan Kirsten for alvor mærke sommerfuglene i maven. Hun tager plads i det lyse venteværelse, helt ovre i hjørnet, hvor de skarpe

halogenpærer ikke kan nå hende. De er ubehagelige, forklarer hun.

En næsten ukendt lidelse

I modsætning til i Sverige er el-overfølsomhed ikke en anerkendt sygdom i Danmark. Alligevel er mange danskere overbeviste om, at de bliver syge på grund af den stigende anvendelse af elektriske apparater. De mener, at de er mere følsomme overfor den elektriske påvirkning end andre mennesker.

El-overfølsomhed ses oftest hos mennesker, der har været meget i kontakt med for eksempel mobiltelefoner eller computere på deres arbejdsplads. Desuden har mange el-overfølsomme sølvplomber i tænderne.

Det er svært at leve som el-overfølsom. Langt de fleste læger tror ikke på sygdommen, og de er hurtige til at uddele henvisninger til psykiatere. Her får de el-overfølsomme oftest en somatisk diagnose, hvilket vil sige, at de bliver betegnet som værende indbildsk

FAKTA

Mennesker kan betragtes som el-overfølsomme, hvis de reagerer med forskellige symptomer, når de opholder sig i nærheden af elektriske apparater, installationer, eller andet udstyr, der afgiver elektromagnetiske felter. Det kan for eksempel være mobiltelefoner, mikrobølgeovne, clockradioer, el-spærepærer, biler eller fjernsyn.

Symptomerne på el-overfølsomhed kan variere meget, men de symptomer der oftest ses er blandt andet hovedpine, træthed, svimmelhed, svedende lemmer, kløe, hjertebanken, svedeture etc.

Der er flere end 100 medlemmer af Foreningen af El-overfølsomme i Danmark. Men nogle forskere skønner, at helt op mod 3-4% af den danske befolkning lider af el-overfølsomhed.

Kilde: www.el-allergi.dk

syge.

Desuden har ganske få danskere hørt om sygdommen, og mange

el-overfølsomme har derfor svært ved at forklare deres pårørende, hvad der er i vejen med dem.

Efter en halv times ventetid bliver det endelig Kirstens tur. Hun glæder sig til at få konsultationen overstået, selv om der ikke skal bores i dag. I dag skal hun blot have målt spændingen i sine plomber, og der skal tales om, hvordan behandlingen kommer til at foregå over de næste mange måneder. Tandlægen kan nemlig ikke tage alle seks plomber på en gang, men kun én om måneden.

Kirsten sætter sig ved det lille runde bord i det meget lyse konsultationsrum. Hun skæver til de store lysstofrør, og rykker stolen endnu tættere på væggen. Den slanke kvindelige tandlæge i de hvide bukser og træsko placerer sig overfor, og beder Kirsten fortælle om sine tandproblemer. De taler ikke sammen så længe, men Kirsten kan mærke, at hun bliver taget alvorligt.

»Det er dejligt at møde et menneske, der taler om det her, som

om det eksisterer,« fortæller hun.

Kirsten tager plads i den læderbetrukne tandlægestol. Tandlægen starter med at måle spændingerne på hendes fyldninger. Men inden længe spørger hun kækt, om de ikke bare skal tage den første ud med det samme. Den er Kirsten med på – så er turen jo ikke forgæves.

Pludselig er det lille konsultationsrum fyldt med hvidklædte mennesker, iført noget der ligner gasmasker, og en iltmaskine. Kirstens mund er fyldt med bor, sugemaskine og spejl. Hvor man før kunne høre bilerne, der kører forbi lige udenfor vinduet, kan man nu kun høre den skingre lyd af boret, der skærer sig vej gennem sølvet, og helt ned til tandens midte.

Ekspert ikke overbevist

Professor ved Institut for Elektroniske Systemer ved Aalborg Universitet, Gert Frølund Pedersen, forsker blandt andet i, hvorvidt mennesker reagerer på radiobølger. Han mener, at det er fysisk

muligt, at nogle mennesker er hypersensitive og kan mærke kraftige elektromagnetiske felter, som der for eksempel er tæt på mobiltelefoner. Men han har ikke set videnskabeligt bevis for, at de symptomer el-overfølsomme har, kan kædes sammen med den påvirkning.

»Vi har ikke i de internationale undersøgelser, der er lavet, set eksempler på, at der er sammenhæng mellem påvirkningen og den form for ubehag, der ofte forbindes med el-overfølsomhed« siger han.

»Der bliver lavet mange forsøg med radiobølger, og de viser stort set alle sammen, at der ikke er nogle sundhedsrisici,« påpeger han. Han er altså langt fra overbevist om, at el-overfølsomhed kan være en reel lidelse.

»Men hvis nogle mennesker får det bedre af at hænge specielle gardiner op, der beskytter mod stråling, eller af at flytte væk fra en elmast, så er det jo fint. Men jeg tror, at det er placebo-effekten, der hjælper,« siger han.

På vejen hjem er Kirsten glad, men træt. Det har været en hård dag, men nu er første skridt mod en smertefri hverdag taget. Hun er lykkelig for, at den første plombe blev taget med det samme.

»Det er jo ikke helt billigt at køre fra Viborg til Horsens,« påpeger hun, inden maskinen sætter hak nummer to i klippekortet.

Når hun kommer hjem, skal hun ud at gå en ordentlig tur. Hun trænger til frisk luft og ro omkring hende. Hun glæder sig til bedøvelsen i tanden forsvinder, og hun kan mærke, om transformatorerne fra sølv til plast gør en forskel. For hvis intet hjælper, så er hun måske nødt til at sige sit job som skolelærer op – og det vil hun være rigtig ked af.

»Pyt med, at jeg ikke kan tale i mobiltelefon og den slags mere,« siger hun.

»Bare jeg får det bedre!«

På jagt efter bolig uden netværks-forbindelse

VIBORG: I de godt to år Kirsten Pettersson har boet i en almen lejlighed på Vestervangsvej har kvalme, snurren i hovedet og træthed været en daglig følgesvend i boligen. Først for nylig fandt hun ud af, at ubehaget skyldes, at hun er overfølsom over for elektricitet - især den der kommer fra mobiltelefoner og trådløse netværksforbindelser til computere. Og en sådan - en trådløs netværksforbindelse - er boligkareen

på Vestervangsvej udstyret med.

»Så selv om jeg ellers er glad for min lejlighed, er jeg nu på jagt efter en ny, hvor jeg ikke skal døje med en trådløs forbindelse. Men jeg kan forstå, at det kan blive svært i de almennyttige boligselskaber, hvor der i næsten alle bebyggelser er den slags elektronik. Og bedre bliver det ikke af, at der er en sendemast her i området,« siger Kirsten Pettersson.

just

Spildopmagerne kommer på lørdag

Spildopmagerne er en sammenslutning af de uniformerede spejderkorps i Viborg Kommune.

Vi indsamler genbrugseffekter, herunder aviser, pap og flasker - som sættes ud til stamvejen inden kl. 12.00.

Vi kommer altid: Overalt i Viborg (dog ikke i gå- og busgader, industrikvarterer og kaserneområdet) Overlund - Asmild - Bruunshaab - Hald Ege og Birgittelyst.

Vi kommer efter aftale: I gå- og busgader, industrikvarterer og kaserneområdet samt i Ravnstrup og Finderup. Ring på tlf. 86 62 76 66 (fred. 17-19).

I Vinkel - Sdr. Rind - Rindsholm og Tapdrup. Ring på tlf. 86 63 96 56 (fred. 17-19).

I Løgstrup og omegn. Ring på tlf. 28 18 23 66 (fred. 17-19).

Store ting: De kan aftale med os om større ting på tlf. 86 62 76 66 (fred. 17-19).

Oversete ting: Vi træffes på vores telefoner lørdag 17-19.

Salgsaften: Hver tirsdag kl. 19.00-20.30.

Spildopmagerne i Viborg
Klokkestøbervej 2 · 8800 Viborg
Tlf. 86 62 76 66